

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. VIII. Quæ Beneficia per Regulas Cancellariæ reserventur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

Patronatûs acquisiverint, pari exemptione cum Laicis gaudent.

II. Dictæ reservationes locum non habent in beneficiis *manualibus*, *regularia*, illa fuerint, aut *seularia*, nihil interest, quia in odiosis nomine beneficiorum non veniunt. Gonzalez ad Reg. 8. *Cancell. Gloss. 8. num. 11.* Barbof. *alleg. 57. n. 29.*

III. Beneficia ex causa *permutationis* resignata non reservantur, quia propriè loquendo, vacare non dicuntur. Layman. *lib. 4. tract. 2. cap. 11. n. 2.*

IV. Excipiunt à prædicta reservatione Gloss. in *cap. 25. h. t. in 6.* & Caspar. Perusius in *tract. de Reservat. q. 5. princip. n. 22.* Beneficia *patrimonialia*, vel *Canonicatus* Ecclesiarum Cathedralium, qui Theologiæ Magistris, & Juris Canonici Doctoribus per electionem Canonicam conferuntur. Monet tamen Covarruv. *lib. 2. Pract. Quæst. cap. 36. n. 4.* hac in parte usum & consuetudinem observari debere.

64 Circa reservationem contentam in *Extrav. un. Joan. XXII. h. tit.* dubium movet P. Engel *num. 13. h. t.* An, si aliquis Clericus habens beneficium *Curatum*, aliud acquirat incompatible, consequenter vi dictæ *Extravag.* primum resignet in manus *Ordinarii*, an hoc resignatum censeatur reservatum S. Pontifici, vel potiùs secundum obtentum, & pacificè ac cum commodo fructuum

possessum (aliàs enim nec primum vacabit. Garz. *part. 11. cap. 5. num. 123.*) aut verò utrumque?

Cochier ad Reg. 1. *Cancell. num. 23. Vers. octavus Casus.* & P. Wagnereck. ad *d. Extrav. Not. 4.* utrumque reservatum putant propter verba: *quæ omnia & singula vacatura, vel dimissa.* Probabilior tamen videtur opinio Gloss. ad *d. Extrav.* Barbof. *ibid. num. 10.* Navarr. *Consil. 18. n. 3. h. t.* dicentium, primum beneficium in manibus *Ordinarii* resignatum non fieri reservatum S. Pontifici. Fundatur hæc Sententia I. in *cap. 28. h. tit.* ubi primum reservatum non fuit. Hoc autem *cap.* per *d. Extrav.* expressè correctum non est, sed potiùs confirmatum per illa verba: *In manibus Ordinariorū dimittere debeant.* II. Per Textum expressum in *cap. 28. h. t. in 6.* ubi dicitur, quod Episcopus beneficium *Curatum* incompatible alteri de jure conferre possit.

Utramque Sententiam non minùs probabiliter conciliat Gonzal. *Gloss. 15. §. 2. num. 14.* & *Gloss. 51. n. 36. & 38.* ut scilicet primum etiam beneficium reservatum sit S. Pontifici, si secundum incompatible impetratum fuerit à Sede Apostolica propter textum *Extravag. ad Regimen Vers. nec non etiam, quæ per assèctionem &c.* & per *Reg. 8. Cancell.* Non item, quando secundum collatum est ab *Ordinario.*

§. VIII.

Quæ Beneficia per Regulas Cancellariae reserventur?

SUMMARI A.

65. 66. 67. *Regularum harum indoles, & natura describitur.* 68. *Regula I. innovat reservationes contentas in Extrav. 13. h. t. int. commun. & Extrav. Execra-*

crabilis h. t. 69. Regula II. reservat omnes Ecclesias Patriarchales, Archi- & Episcopales, nec non Monasteria virorum. 70. Regula III. reservat dignitates majores post Pontificalem in Cathedralibus. 71. Regula IV. reservat beneficia Collectorum Camere Apostolicæ. 72. Regula V. reservat beneficia Curialium, qui Romanam Curiam sequuntur, ubicunque demum moriantur. 73. Regula VI. reservat beneficia Cubiculariorum Papæ. 74. Regula VII. reservat omnia beneficia trium Patriarchalium Ecclesiarum Romæ. 75. Regula VIII. complectitur Menses Papales. 80. Posterior bujus Regule pars disponit de Mensibus Ordinariorum.

65 **N**ot. I. Regulas Cancellariæ dici, quæ Cancellariam Apostolicam, & res beneficiales potissimum concernunt. Harum regularum author exitisse dicitur Joannes XXII. circa Annum 1316. cujus vestigiis dehinc inherentes alii PP. plures, vel pauciores regulas Cancellariæ suæ officialibus successivè dederunt; donec Nicolaus V. Anno 1447. easdem in constantem, & meliorem formam redegit, à qua Successores ejus amplius recedere non solebant, licèt novas earundem declarationes, moderationes, & extensiones subinde fecerint juxta negotiorum, & occurrentium causarum varietatem. Barbos. de Offic. & Potest. Episc. alleg. 75. num. 58. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. §. 1. Procem. n. 55. Garz. Part. 5. cap. 1. num. 190.

66 **N**ot. II. Regulas istas tantum durare ad vitam Pontificis, & cum ejus morte exspirare, sive naturalis illa fuerit, sive civilis, putà renunciatione, ut patet in exemplo CLEMENTIS cap. 1. C. 8. Q. 1. S. PETRI COELESTINI &c. adeoque sede Papali vacante vim obligandi nullam habere. Flam. Paris. de Resign. Benefic. Quest. 2. n. 51. Zerol. in Praxi Episc. part. 1. V. Regule Cancellariæ §. 7. Quodsi proinde beneficiorum reservatio in istis præcisè

regulis fundata fuerit, illa cessabit, usque ad novi Pontificis electionem, & per eundem expositfactò dictarum regularum iteratò factam assumptionem, id quod immediatè die altera ipsam electionem consequente, fieri solet, ut testatur Barbos. d. alleg. 57. num. 62. Interim, dum hoc fiat, omnes menses sunt ordinariorum, possuntque Episcopi beneficia, aliàs per regulas Cancellariæ reservata, vacante sede in quolibet mense conferre. Barb. d. l. n. 92.

Excipiuntur tamen illa beneficia, 67 quotum reservatio non ab obitu suorum possessorum, vel ratione regularum Cancellariæ inducitur, sed vel ratione personæ, ut quia possidens erat officialis, curialis Papæ, aut aliàs adesset reservatio, quæ personæ possessoris adhereret, vel ratione ipsius beneficii, putà, quia erat prima dignitas, monasterium, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apostolicæ; tunc enim, etiamsi vacatio contingat, Sede Apostolica vacante, collatio tamen spectat ad futurum Papam, quia reservatio hoc in casu non inducitur per obitum possessoris, nec virtute regularum Cancellariæ, quæ tempore vacantis sedis, & ipsæ vacant, sed hæc reservatio jam fuit inducta, & quasi à principio ipsius beneficiati ossibus infixæ,

ab eo nempe statim tempore, quo factus est curialis, aut familiaris Pontificis, aut, quo beneficium ad primam dignitatem euectum est, aut, si quo alio modo beneficium antea Sedi Apostolicæ affectum fuit. Quæ reservationes, cum vivente adhuc Pontifice, & vigentibus regulis Cancellariæ inductæ fuerint, morte Pontificis, regulisque Cancellariæ extinctis, non extinguuntur, quia beneficium semel affectum, semper manet affectum. *Extrav. ad Romanos h.t. Barbof. l. cit.* Nunc beneficia per regulas Cancellariæ reservata cum Pax Jordano *Tom. 2. de Re benefic. lib. 10. Tit. 1. à num. 9. ad 31.* & Petro de Murga *d. Quest. 3. à num. 300.* lubet recensere.

68 Itaque regula I. tres partes continens, innovat imprimis reservationes contentas in *Extravag. 13. h.t. inter commun.* singulariter illam, circa beneficia vacantia per obitum curialium, quam extendit, ut locum habeat, tametsi beneficiati illi ante obitum officiales esse desierint. Secunda pars innovat reservationes contentas in *Extravag. Joann. XXII. execrabilis h.t.* circa beneficia incompatibilia, vacantia, vel vacatura, juxta dicta superius. In tertia parte reservantur omnia beneficia contra formam Tridentini collata, v. g. *curatum* illi, qui nondum 25. Annorum erat citra dispensationem. *Sess. 7. de Reform. cap. 3.* vel beneficium simplex ei, qui necdum est 14. Annorum, aut prima tonsura initiatus contra *Sess. 23. cap. 6.*

69 Regula II. reservat omnes Ecclesias Parochiales, Archi-Episcopales, Episcopales, & Monasteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum

auri de Camera communis æstimationis excedentia, & hæc propter discordias, quæ in electionibus jure communi ad Capitulum & Canonicos spectantibus frequenter evenire solebant. Ad didit Pius V. reservationem omnium beneficiorum vacantium in *interregno* per mortem Episcopi, Abbatis, aut alterius cujuscunque collatoris, si nempe collatio ad ipsum solum (non verò cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem) pertinebat, donec successor eligatur. Sed hæc regula, sicut teste *Barb. n. 86.* non derogat juri Patronatus regio, etiam ex privilegio tantum, vel consuetudine competenti, ita nec in Germania obtinet propter concordata, de quibus in *§. seq.*

Regula III. reservat in omnibus Ecclesiis *Cathedralibus, & Metropolitanis* dignitates majores post Pontificalem, unam scilicet in quavis Ecclesia, v. g. *Præposituram*, vel *Decanatum* pro diversa provinciarum consuetudine, quæ subinde hæc, subinde altera dignitas præfertur. In Ecclesiis verò *Collegiatis*, & non *Cathedralibus* reservat primam dignitatem, sive *Præpositura* sit, sive *Decanatus*, sive alio nomine veniat. Ulterius vi hujus regulæ reservantur omnes *Prioratus, Præpositura*, & dignitates conventuales, & *Præceptorie* generales quorumcunque Ordinum, quæ in *commendam* dari solent, sed non *militarium*. *Barbof. num. 105.*

Regula IV. reservat beneficia omnium collectorum, & subcollectorum fructuum, & proventuum Camerae Apostolicæ debitorum, & in quibus, seu ad quæ eis jus competeat.

Regula V. reservat beneficia quorum-

rumcunque curialium, qui sequentes *Romanam curiam*, de loco ad locum pergentem, moriuntur in quovis loco, quantumvis à dicta curia remoto. Curiales verò ad hunc effectum sunt omnes familiares, & qui serviunt Cardinalibus. Huc etiam spectant omnes Judices, Notarii, Advocati &c. quæ quidem reservatio est ampliatio aliarum reservationum juris communis, de quibus jam supra actum.

73 Regula VI. reservat beneficia *cubiculariorum Papæ* actualium, qui magnam dicuntur habere dignitatem, proinde ad cubicularios *honorarios* tantum hæc reservatio non extenditur, ut pluries tenuit Rota, de qua Gonzalez *Gloss. 51. num. 95.*

74 Regula VII. reservat quoscunque Canonatus, præbendas, dignitates, personatus, & officia trium Patriarchalium Ecclesiarum, *Lateranensis, S. Petri, & S. Mariæ Majoris* de urbe. Nec non omnium Ecclesiarum titularium, Episcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum S. R. E. Cardinalium, durante illorum absentia à curia Romana tam quoad Ecclesias *urbis*, quàm civitatum, & Dioecesium dictorum, Episcopatum Cardinalitiorum, videlicet I. *Hostiensis, & Velitrensis* unitarum. II. *Portuensis.* III. *Prænestini.* IV. *Tusculani.* V. *Albanensis.* VI. *Sabinensis.* Gonzalez *d. Gloss. 51. num. 97. & seq.* & plenius *Gloss. 13. Quest. 7.*

75 Regula VIII. (hodie IX. & circa materiam reservationis ultima) complectitur *Menses Apostolicos*, & *alternativam* pro Episcopis, Archi-Episcopis, & Patriarchis residentibus. Et prior quidem regulæ hujus pars quoad omnia beneficia Ecclesiastica propriè di-

cta, & prioribus etiam regulis non comprehensa, quocunque demum modo vacantia, vel vacatura, restringit potestatem ordinariorum ad quatuor tantum menses, videlicet *Martium, Junium, Septembrem, & Decembrem*, in quibus beneficia vacantia conferre possunt, reliquis mensibus collationi Pontificiæ reservatis. Sub hac tamen reservatione non comprehenduntur beneficia *manualia*, sive ad nutum revocabilia, quia hæc, cum perpetua non sint, propriè nunquam vacant; Papa verò per hanc regulam tantum vacantia reservat. Cochk. *ad d. R. Gloss. 1. n. 15.* Barbos. *de Offic. & Potest. Episcop. alleg. 57. num. 141.* Uti nec beneficia Episcopali, Capitulari, aut Abbatiali mensæ perpetuò incorporata, ex eadem ratione, quia & ista nunquam vacare censentur, Gonzalez *Gloss. 5. Proæm. §. 6.* sicuti etiam *commendata* huic reservationi non subjacent, quia per obitum *Commendatarii* cessat quidem *commenda*, non verò per eandem vacat. Gonzalez *Gloss. 5. §. 8. num. 34.* De pluribus aliis beneficiis exceptis videatur Cochkier *ad. h. regul. Gloss. 1. num. 3. §. 7. & 8. Gloss. 4. num. 8.* Gonzalez *Gloss. 5. §. 9. n. 64. & §. 7. n. 39.* Barbos. *d. alleg. 57. num. 158.*

Posterior hujus regulæ pars tribuit Patriarchis, Archi-Episcopis, Episcopis in Ecclesiis, aut Dioecibus suis verè, ac personaliter residentibus *alternativam*, ut scilicet sex mensibus *Februario, Aprili, Junio, Augusto, Octobri, & Decembri* omnia, & quæcunque beneficia, cum cura, & sine cura, secularia, & regularia ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, præsentationem, vel

vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu seu interventu Capitulorum, vel aliorum pertinentia liberè conferre, & de iis disponere possint. Idem hodie in Germania universim Episcopis, & collatoribus ordinariis per concordata concessum est, ut postea dicitur. Mensis autem computatur à media nocte ultimi diei, &

ibidem terminatur l. 7. ff. de Feriis. In dubio, si non constet, quo mense vacaverit beneficium, pro favore ordinarii præsumi debere, docet Garzias Part. 5. cap. 1. num. 528. eò quòd odiosa sint reservationes. Idem est, si non constet, quis prævenit, & neuter provisus in possessione beneficii fuerit.

§. IX.

De reservatione Beneficiorum per Concordata Germaniæ.

SUMMARI A.

77. Concordata Germaniæ quid sint, & quæ eorum causa impulsiva? 78. Tenor concordatorum. 79. In his concordatis innovantur reservationes per Extrav. Execrabilis, & ad regimen h. t. 80. Item quomodo provisio in Ecclesiis majoribus fieri debeat, regulatur. 81. Ubi concordata specialiter non derogant, reservationes tam de jure communi, quàm per Regulas Cancellariæ inductæ manent in suo robore. 82. Disponitur de Mensibus Papalibus. 83. 84. Subjuncta limitatione, & explanatione §. de cæteris. 85. In §. placet annatarum solutio regulatur. 86. Concordata sunt aliquid reale, non personale. 87. 88. Concordata habent sub diverso respectu vim pacti, & vim legis. 89. Quomodo protestantes utantur concordatis? 90. Ex plenitudine potestatis S. Pontifex Concordatis derogare potest. 91. Extra casum gravis necessitatis S. Pontifex de via ordinaria cum ordinariis collatoribus in eorum Mensibus non concurrat. 92. Ordinarii mortuo Pontifice beneficia in Mense Papali vacantia conferre possunt. 93. Concordatis præscriptio immemorialis opponi potest, cum resolutione Argumentorum ab AA. oppositorum.

77 **C**oncordata Germaniæ sunt solennis quædam conventio inter Nicolaum V. S. Pontificem, & Fridericum III. Romanorum Imperatorem, & reliquos tum Ecclesiasticos, tum Sæculares imperii proceres in ita, quæ vaga, & confusa hæctenus beneficiorum collatio ad certas regulas determinatur, suisque limitibus, ut ne nimium Sedis Apostolicæ authoritati præjudicet, circumscribitur. Causam dedit huic con-

cordiæ fatale illud Schisma, quod tempore Concilii Basileensis enatum est, ubi exauctorato EUGENIO IV. legitimo Pontifice, à dicti Concilii Patribus Amadeus de Sabaudia, qui FELICIS V. nomen assumpsit, per vim intrusus, & in ejus locum surrogatus fuit. Ea tempestate sub Imperatore Friderico III. Principibus Germaniæ non paucis legitimo Pontifici Eugenio IV. obedientiam profitentibus, aliis nec verò, nec Pseu-